

**Caughley G., Sinclair A. R. E. 1994 – Wildlife ecology and management – Blackwell Scientific Publications, Oxford, London, Edinburgh, ss. 334.
[ISBN 0-86542-144-7]**

Książka ta jest podręcznikiem ekologii przeznaczonym dla studentów kursów *wildlife management*. Termin ten jest tak popularnym, że aż nieprecyzyjnym określeniem, a na dodatek nie ma dobrego odpowiednika w języku polskim. Warto więc powtórzyć za autorami wyjaśnienie tytułowego zwrotu. Termin *wildlife* ma wiele znaczeń. W najszerszym odnosi się do wszystkich dziko żyjących zwierząt i roślin, ale częściej dotyczy lądowych i wodnych kręgowców. Jeszcze przed dwudziestu pięciu laty termin ten był używany jako synonim *game* na określenie zwierząt łownych. Autorzy definiują go jako oznaczający wolno żyjące ptaki i ssaki. Tak więc zwrot *wildlife management* używany jest w książce dla opisu gospodarowania populacjami wolno żyjących ptaków i ssaków.

Dalsze definiowanie terminów i przedstawienie zadań gospodarowania populacjami wolno żyjących ptaków i ssaków jest treścią całego pierwszego rozdziału książki. Czytelnik dowiaduje się więc, że gospodarowanie zwierzętami może mieć charakter manipulacyjny – stosowany np. w łowiectwie, lub ochronny – popularny np. na terenach parków narodowych. Istotą pierwszego jest działanie na populację gatunku – bezpośrednia regulacja jej liczebności lub zmiana warunków pokarmowych, środowiska czy też np. zagęszczenia drapieżników. Drugi polega na minimalizowaniu zewnętrznych wpływów na populację gatunku i środowisko jej życia. Przedstawione są tu także zasady podejmowania decyzji w gospodarowaniu populacjami zwierząt, a także kryteria oceny rezultatów podjętych akcji.

Kolejnych dziesięć rozdziałów streszcza podstawy ekologii. Poświęcone są one biotom kuli ziemskiej, osobnikowi i populacji zwierząt, rozprzestrzenieniu, zasobom, pokarmowi i zdobywaniu pożywienia, konkurencji, drapieżnictwu i pasożytnictwu.

Ostatnią część podręcznika stanowi sześć rozdziałów ściśle dotyczących gospodarowania populacjami ptaków i ssaków. Pierwszy z nich poświęcony jest w całości metodom liczenia wolno żyjących zwierząt. Omówiono w nim nie tylko trudności związane z planowaniem badań i wyborem metody, ale także wskazano na typowe pułapki czyhające na badaczy. W kolejnych rozdziałach wyłożone są zasady eksperymentalnego (takiego, które oparte jest na analizie danych i testowaniu hipotez) gospodarowania zwierzętami, teoria ginięcia gatunków, ochrona zwierząt w praktyce, wykorzystanie (*harvesting*) oraz ograniczanie (*control*) populacji ptaków i ssaków. Rozdziały te, stanowiące trzon książki, są szczególnie godne polecenia tym wszystkim, których interesują ekologiczne podstawy gospodarowania (w tym ochrony) ptakami i ssakami.

Omawiana książka byłaby tylko jednym z wielu podręczników podstaw ekologii, gdyby nie dwie cechy wyróżniające ją spośród dziesiątków pozycji z ekologią w tytule. Przede wszystkim jest to

konsekwentne ukierunkowanie podręcznika na wszystko to, co dotyczy gospodarowania populacjami ptaków i ssaków. Logiczna konstrukcja i przejrzyste przedstawiona treść dobrze służą temu celowi. Dodatkowo atrakcyjność książki bardzo podnosi fakt, że duża część wykładu ma charakter dyskusji wokół pytań szczegółowych, takich jak np. losowy czy celowy wybór powierzchni badawczych, jeden duży teren chroniony czy kilka małych. Dobór omawianych zagadnień wyraźnie wskazuje, że autorzy przygotowali ten podręcznik z myślą o studentach, którzy wkrótce będą samodzielnie podejmować decyzje i działania. Właśnie to niezwykle praktyczne podejście do przedmiotu jest drugą cechą korzystnie wyróżniającą omawianą książkę. Z pewnością zainteresuje ona nie tylko tych, którzy zajmują się ochroną i łowieckim wykorzystaniem gatunków, ale także wielu ekologów – badaczy ptaków i ssaków.

Jerzy Romanowski